quam perversa sit indoles malorum hoūm, q̄ p̄judicio v̄ odio a-
vertunt à cognitōe veri, illi oīa agunt sedm p̄judicium et
odium suum et hinc media cognoscendi veritatem negligunt.

Occultavit se verò Xtus et exivit ex templo, tran-
siens p medium ipsorum et ita evadens, ostendens ipsos in-
dignos ēe, cum qbus porrò loquat, et qōo agere velit
cum ijs q ipsum audire nolunt, npe q abire ab ipsis
velit, ut tradant in potestatem erroris q rejiciunt
amorem veritatis 1. Thess. 2. et simul ostendens, tum q
cedendum furori malorum hoūm, et panis n̄ p̄jiciendus cani-
bus periculo n̄ro, tum et cum p medium ipsorum iret ut
nemo id impedire pōt, n̄dum venisse horam suam ut
supra vidimus, et neminem tollere ajam ab ipso, sz se ipsū
illam tpre definito p ovibus suis traditurum.

Caput IX.

Hoc capite narrat miraculum à Xto patratum
in coeco à nativitate, et sermones ēus occaōe habiti
inr Parisaos et caecum ēusq Parentes, inr caecum et Xtum,
deniq inr Xtum et Pharisaos, ubi ordine occurrunt

A. Occaō miraculi, quam p̄buit ipse caecus Xto in via oc-
currens et discipulorum Xti de eais hus caecitatis
quaestio v. 1. 2.

B. Praeparaō ad miraculum, partim conspicua in Xti re-
sponsōe ad quaestoēm illam discipulorum, q̄ eos erudit
de

de cæcitatis cãa, de officio suo, de tpre ministerij sui et opportunitate gloriam suam p opa demonstrandi; partim in ꝓparatõe luti q illineret oculis ℣. 3. 4. 5. 6.

C. Miraculum ipsum et dicta factaq xti in illo patrando ℣. 6. 7.

D. Effectꝰ miraculi tum in cæco, npe sanão eꝰ, tum in alijs, partim admirão, partim dubitão ℣. 7. 8. 9.

E. Cæci responsio, quæ dubium de miraculo hoc solvit ibidem.

F. Inqsitio hõum privatorum in miraculum eꝰq cãam ℣. 10.

G. responsio Cæci, q ostendit Autorem et modum sanaõis suæ ℣. 11.

H. Inqsitio privatorum in Jesum et habitaõis eꝰ locum et Cæci responsio ℣. 12.

I. Inqsitio hõum publicorum s. autoritate hõum ꝓpotentium Pharisæorum npe in miraculum et miraculi autorem, eꝰ narrat tum occão ℣. 13. tum tps ℣. 14. tum ipsum examen α. apud Cæcum quem examinant de mõo et cãa sanaõis, ss responsio Cæci q ostendit à quo et qõo sanatꝰ sit

α. Pharisæorum Conatꝰ abstrahendi cæcum à xto argto petito à tpre quo opꝰ hoc factum sit ꝓqꝰ eo sit ꝓfanatum ℣. 16.

β. refutão sꝰ argti facti ab alijs petita ab ipso opere ibidem

γ. Nova Pharisæorum inqsitio in Cæci de xto opiõem ℣. 17.

δ. Cæci

D. Caeci responsio ibidem.

E. Dubitão Judaeorum de ipso miraculo, et in illud apud parentes Caeci inquisitio v. 18. et 19.

F. Parentum Caeci responsio q̃ miraculum affirmant vere factum, sz autorem et modum eg se ignorare dicunt et ad filium eg remittunt v. 20. 21.

G. Caã dubia bg de Autore miraculi responsionis, metg Pharisaorum orbg ex ipsorum consilio v. 22. 23.

H. Novg Pharisaorum conatg avocandi caecum à Xto, petitis laudibg à gloria Dei, et sua de pravitate Xti facta v. 24.

I. Responsio Caeci partim dubia de Xto, partim categorica de facto v. 25.

K. Pharisaorum repetita interrogão de modo sanaõis v. 26.

L. Caeci responsio q̃ eos partim reprehendit, partim de seipso iteratas inquisitiones interrogat v. 27.

M. Pharisaorum in Caecum convitium ut Apostatam à Mose, cui ipsi adhaereant, facta comparatione inter Mosen et Xtum, q̃ illum à deo fuisse affirmant, hunc à deo ee negant v. 28. 29.

N. Caeci responsio, q̃ convitium illud in Xtum reflectit, et eg divinam missionem, argto à miraculo petito ut divini favoris adstruit indicio v. 30. 31. 32. 33.

O. Responsois hg effectg in Pharisaeis, Caeci fc. increpão et excommunicão v. 34.

E. Christi

Cap: 9.

E. Christi circa coecum cura in illo q̄rendo, examinando, et cognita eg ignoria instituendo ℣. 35. 36. 37.

F. Effectus hg instituois in coeco fides in Xtum et ejus Adorao ℣. 38.

G. Sermo Xti de vario adventus sui in mundum pro varietate houm fine, et effectis ℣. 39.

H. Pharisaeorum occaoe hg sermonis in Xti de se judicium inqsitio ℣. 40.

I. Christi responsio ℣. 41.

Cohaeret hoc caput nonum cum pcedenti, narratum illic fuerat Judaeos in furorem actos p sermonem Xti ad ipsos Xtum lapidare voluisse, Xtum vero se subduxisse et furori illorum cessisse, et templum reliquisse ac discessisse, et ita illi in via occurrisse, coecum à nativitate quem miraculosè sanarit, Occao & miraculi fuit caeci illius occursus et discipulorum de caa caecitatis qstio, et patet ex ℣. 3. hunc occursum n fuisse fortuitum, sz contigisse scdm Dei consilium, volentis in hoc caeco opa sua manifesta fieri, uti deus opatr oia scdm consilium vltatis suae, et qndo hoes id minimè ajadvertunt, et v casui aliqd et fortunae v houm vltati tribuunt.

Quis occurrerit Xto accuratè describr, ut miraculum eo sit illustrius, n caecus tm erat, sz caecus à nativitate, ut sectr caecitatem fuisse huaa arte et opa incurabilem, quam tollere nemo nisi q ordinem naa consuetum mutare pt, sanare potuerit, qmdm hoc

dr

dr ℣. 32. et ita postq Pced: cap: visum fuit Xtum frustra tentasse sanare cæcitatem mentis verbis, nunc opibus ipsum innotuisse et se demonstrasse talem, qlem se ee dixerat, qndo ipso facto sanabat cæcitatem epris, ut simul tn eo ipso demonstraret tq. in typo se illum ee q tollere poat cæcitatem mentis, qqs ut dein de se testatr sit Lux mundi

Hunc ee finem miraculi hg Xtus docet, qndo respondet discipulis de caa cæcitatis qrentibus, qrunt illi an peccum ipsius cæci, v parentum eg sit caa hg cæcitatis, fundamentum et rao hg qstois e, q mali tristis caa sit malum turpe, miseriæ peccum audiverant cap: 5: ℣. 14. id Xtum n obscure docuisse, dum paralyticum sanatum monebat ne amplius peccaret, ne qd gravius illi contingat, et ois vanitas q e in creais à pecco e arcessenda ut monet Aplus Rom: 8. Itaqs n e difficile adeo caam aliorum malorum illgere, ss difficilius videtr illetu caa cæcitatis à nativitate et si ea à pecco sit arcessenda, necee e ut v ipse cæcus, v parentes eg peccarint, et pecco suo malum illud meruerint, qrunt eam ob caam discipuli, an ipse an parentes eg peccarint ut ideo cæcus natus sit, hoc Interpretibus difficultatem movet, qao inrgare potuerint, an ipse ante nativitatem sc. peccaverit, et eo ipso meritus sit cæcitatis

Cap: 9.

tis poenam, vix enim videtur fieri potuisse, ut aliquis peccaverit ante nativitatem, et si ante nativitatem peccaverit, ut non ante eam extiterit: Multi hanc quaestionem niti putant Pythagorica animarum transmigratione quae credita fuerit apud Judaeos et dicta illis fuerit גלגול הנפשות, sed putat Cl: Lightfootus Judaeorum opinionem fuisse tantum bonas mentes transmigrasse in alia corpora teste Josepho, quae an ita habeat sane dubium est, et videntur Judaei saltem non omnes transmigrationem animarum restrinxisse ad pias animas, si et et hac opinione imbuti fuerint discipuli, potuerunt hoc quaerere: Alii vero putant apud Judaeos obtinuisse Platonis sententiam de animarum praexistentia extra corpus antequam corpori uniantur, et certe uti videre est apud Lightfootum fuerunt inter Judaeos qui putarunt inde a creatione extitisse animas in repositorio quodam, cui nomen

גוף. sed non putat illos credidisse, quod in illo repositorio peccaverint, Cl: Lightfootus duplici modo hunc nodum solvi posse putat, 1. hac ratione si cogitetur respicere hanc discipulorum quaestionem ad illud dictum Judaeorum, in diebus Messiae neque meritum fore neque demeritum, atque adeo nullam quoque imputationem parentum pacti, sed inde non patet, quomodo haec exoriri quaestio potuerit, cum hoc non dicatur, sed potius contrarium supponatur, sc. peccatum esse causam huius mali; itaque Cl. Lightfootus si cui forte hoc non satisfaciat, recenset aliam Judaeorum opinionem, quae videatur forte niti haec quaestio, sc. infantes et in utero peccare antequam nascantur, et non incipere peccatum demum a nativitate, sed inde a formatione

matoē foetꝰ in utero, quo referri forte poēt ℣. 34. q̄ndo Pharisæi illi exprobrant, q̄ totꝰ in peccis natꝰ sit; quocunqꝫ modo rem illgamꝰ s. referamꝰ, hoc ad μετεμψύχωσιν s. ad peccam in utero, si hæc q̄stio revera ꝑsupponat q̄ ipse peccaverit, et n̄ potiꝰ hoc tq. adsurdum reticeat ut alterum sc. parentum peccum ēē caām mali ponat alterutro modo quæstionis hujus ratio patet.

Alterum q̄ q̄runt ē, an si non ipse peccaverit, parentes eꝰ peccaverint, et filij cæcitas sit poena pecci parentum sc. qa audiverant dici Exod: 20. deum visitaturum peccum parentum et in quarta generaōe, hoc tn̄ qōō illgndum sit, ipsis poterat ēē dubium, cum disertis verbis deꝰ dixisset, filium n̄ portaturum iniqtatem Patris Ezech. 18. volunt ꝗ erudiri et hæc sibi dubia tolli, ac solvi; respondet xtꝰ negando utrūqꝫ, et veram caām assignando manifestaōem sc. opum dei, atqꝫ ita ꝑparaōem quandam faciens ad opꝰ illud miraculosum, quo ipso docet primò n̄ necario oēm afflictoēm, q̄ huic v̄ illi fit singularis v̄ multis communis, ꝓvenire à singulari aliquo pecco ob q̄ unꝰ v̄ multi ꝑ alijs affligantꝫ, sꝫ pendere à dei arbitrio, et n̄ tam spr̄ singulares caās, quam finem opum dei spectandum ēē. Jam olim monuit Salomo Eccl: 9. cap. ex ijs q̄ externè hōi contingunt n̄ poē judicari an odio an amore dignꝰ sit, et ꝓversum hoc hōum judicium similiter refellit xtꝰ Luc: 13. ℣. 1. et seqq. et monuit Es: cap: 55. n̄ ēē cogitaōem dei cogitaōem hōum, neqꝫ vias dei ut vias hōum. et

Paulꝰ

Cap: 9.

Paulꝰ Rom: 11. docet, judicia et vias dei ēē imꝑscrutabilia et imꝑvestigabiles, ut inde pateat n̄ ēē temere judicandū de aliorum statu ex ijs q̄ illis eveniunt, affligat deꝰ sæpè in bonum Ψ. 119. v. 71. 1. Cor: 12. v. 7. et benè facit contra malis ad perditoēm Rom: 9. v. 22. sed hoc potiꝰ ēē agendum, ut n̄ tam alios quam nos ipsos judicemꝰ, et id agamꝰ, ut poimꝰ gloriari in ipsis afflictionibꝰ Rom: 5. et 8.

Verꝰ autem finis indicatꝫ à Xto, sc. ut in ipso manifestentꝫ opa dei, q finis revera deo dignꝰ ē, qui opatꝫ ꝑ se ipsum et sibi ipsi finis ē, prima enim caa n̄ pt moveri ad opandum, nisi ꝑ et ꝑꝑ se ipsum, f. autem p. q̄ndo dicimꝰ deum opari ꝑ et ꝑꝑ se ipsum, non id nos dicere, deum spectare aliqd tq. bonum extra se, ꝑꝑ q et ad q acqrendum opetꝫ, ss tm̄ eo scari, deum opari ut virtutes suas et suam ꝑfectoēm manifestet, ut opa dei narrent eꝰ gloriam, et æterna eꝰ potia ac divinitas ex ijs ꝑspiciatꝫ, itaqꝫ q̄ndo dicit Xtꝰ illum cæcum natum, ut manifestentꝫ in ipso dei opa, subintelligi debet, ut ꝑ illa opa manifestetꝫ dei gloria, qmdm̄ de ope Xti cap: 2. v. 11. expresse explicatꝫ. Sed varia st dei opa qbꝰ gloriam suam manifestat, st opa naæ, st opa graæ, st ordinaria et extraordinaria, q̄ miracula vocari solent, opa graæ p.d. spectantꝫ impr. et his subordinata miracula; Itaqꝫ deus illum voluit nasci cæcum ut miraculose sanatꝰ ꝑ potiam divinam, typꝰ eēt opis graæ,

quo

quo Deus hoēs nāa tenebras voluit illuminare ad cognitionem gloriæ suæ in facie Jesu Xti, gloriæ bonitatis inq impr. eosdemq ad eandem imaginem transformare à gloria in gloriam, hoc enim contextus horum verborum cum seqq. manifestò innuit, ubi Xtus docet se venisse in mundum ut eēt lux mundi, hus opus ē illuminare, et hoc ē opus Dei, itaq dubitari neqt, qn sensus horum verborum sit, hoc ope testādum ēē q sit lux mundi q poit cæcos illuminare, et ut talis p miracula cognosci et manifestari debebat, ut ita qmdm loquebatr cap: 5. opa q Pater ipsi dederat facienda de ipso testarentr, quis enim dubitare poterat, qndo is q se dicebat ēē lucem mundi, et eo fine venisse ut tenebras mentis discuteret et visum redderet ut videre poīnt, et quo et qua eundum sit, qndo enim is miraculosè cæco nato visum reddebat qn revera talis sit, qlem se ēē dicebat ∴ lucem mundi.

Hæc opa ē sunt opa Dei qa fiunt p potiam, quam filius ut Deus cum Patre communem habet, tum et qa fiunt à filio et p filium ut missum à Patre sedm Oeconomiam, et arguunt divinam potiam, qua p illa attestatr Legati hus dictis ut fides illi habeatr, hinc Xtus dicit ℣. 4. se opari eus opa q miserit ipsum dum dies sit ∴ se opari opa talia ex qbus cognosci poīt, q sit revera missus à Deo, Messias ille tam diu pmissus et exspectatus, et q illa fiant p potiam divinam, ut vere vocari poīnt opa eus q miserat ipsum ut supra vidimus, cum Patre illa opabatr, q cum ipso erat, et cum quo

℣: 4.

ipse

Cap: 9.

ipse unum erat, ut vidimus cap: 5. et 8. Itaque operabatur qua missus ex praescripto tq. Servus qui mandatum acceperat, et cui data erant certa opera perficienda, quae se perfecisse dicit in seqq. et opera illa erant impr. illa, per quae se verè ostendebat mundi lucem, ac quae ut Salvator ad hoes salvandos ac justificandos, sanctificandos et glorificandos peragere debebat, tum et illa quae hisce subordinabantur, et horum typum quendam exhibebant qualia erat opera miraculosa, quae fecit in diebus carnis suae, neque haberi potuisset pro Xto et pro illo qui venire debebat secdm promissoes, nisi talia opera patrasset.

Sed simul innuit sibi praefixum esse certum tps quo versaretur et operaretur inter Judaeos, seque probaret esse lucem mundi; Vocat illud tps diem metaphoricè, innuens oe illud tps, quod inter Judaeos traduxit, ita ut illos voluerit per dicta et facta erudire ad salutem et vocare à tenebris ad veram lucem, oe tps quo debebat Judaeos tq. oves perditas quaerere, et id agere ut illos colligeret, oe tps inquam quo lux illis lucebat, contradistinctè ad illud tps, quo ab ipsis discessurus erat, ut quaesituri ipsum essent et non inventuri ut loquebatur cap: 6. v. 34. quod tps p.d. rectè comparatur cum nocte, uti prius illud cum die, hinc instantem illam ipsis noctem denunciavit, in quo nemo sit operaturus, sc. neque Ipse, ut qui ab ipsis sit rejiciendus ita ut ipsos propterea postea sit neglecturus, neque amplius ea operaturus inter ipsos per quae converti et illuminari point,

neque

Neq; Ipsi quoq; qppe q sine hac luce opari n̄ poterant, nam opꝰ xti et opꝰ hoūm conjungi debet, opatꝫ xtꝰ, opatur divina potia in xto, ut hoēs quoq; operentꝫ, et opꝰ q opari debeat ē, ut credant in eum quem Pater misit, qmdm supra loquebatꝫ, et illud opꝰ erat cessaturum, qa concludendi erant sub ira et anathemati subjiciendi, qa n̄ cognoverant tps visitaōis suæ, et neglexerant diem illum, fugientes lucem, et magis amantes opa tenebrarum ut loquebatꝫ cap: 3. unde patet attendendum ēē sedulo ad tpra inveniendi dei ut ē Ps. 32. ad diem visitaōis, ad diem salutis 2. Cor: 6. ut dum hodie ē n̄ negligamꝰ opari, ut intremꝰ in requiem dei Hebr. 3. et 4. et impr. ut dum hæc vita durat, cogitemꝰ tamdiu nobis tps dari ad opandum cū timore et tremore salutem, tamdiu diem ēē, postea æternā noctem futuram ēē illis, q diem illum neglexerint, s. ut Sera alias loqtꝫ, exteriores tenebras, ubi sit stridor dentium et ploratꝰ oculorum.

V: 5. Suum illud tps et officium atq; opꝰ suum xtꝰ distinctiꝰ describit v. 5. npe se quamdiu futurꝰ sit in mundo, ēē lucem mundi ∴ se tamdiu ea facturum, qbꝰ pbet se ēē lucem mundi, qd sit ēē lucem mundi plixiꝰ diximꝰ cap: 1. v. 4. Summa huc redit, xtum peccori reddere tum merito suo tum potia sua, tum dictis tum factis eam cognioem, q cum luce comparari poit, ∴ q doceat qd opari debeat ut fruatur deo, atq; ideo talem dei cognioem et opum et viarum dei p quam deum poit cognoscere ut deum et bonum suum, et suum circa deum officium, ita ut eo defungens æternum deo frui poit,

qmdm

Cap: 9.

qmdm revera extra xtum deus ut talis cognosci nequit in xto vero potest.

Et hoc unum pbare volebat illo ope q molaebatur miraculoso; His ꝑ dictis despuit humi, fecitq lutum ex humo, et illevit oculis cæci, jubens eum lavari in piscina Siloah, quo facto recepit visum, potuisset xtus hunc hoem verbo sanare, ss voluit adhibere tum lutum, tum aquas, partim ut clarius patesceret miraculum, qndo res naa sua inidoneas ad hunc effum producendum voluit ee efficaces, atq eo ipso ostendere n tm se ee dnum naæ, ss et oia suo impio subee ut Salvatori gras hrai, et qcqd velit eo fine ipse adhibere, id debeat servire electis in bonum ut dicit Rom: 8. sed ꝑterea voluit quoq p res has externas, qntum judicare pmus adumbrare res spuales, siqdem ad eas adumbrandas aptæ sint; Lutum in Scra adhibetur ad scandam hois fragilitatem, originem et corruptoem et, lutum qndo voluit illini oculis, ss ut cæcitas maneret, donec lutum abluerett, innuere videt voluisse cæcitatem hois inde ee, q corruptus sit et terræ affixus, ss lutum illud misceri sputo voluit, q forte scaoem quoq habet, qndo de suo sumpsit, q terræ miscuit, notare forte pt, q xtus voluerit similiter ut hoes, carnis et sanguinis particeps fieri, ut in carne extaret caa illuminaois q e meritum xti, ita tn ut cum illo voluerit ee conjunctā ablutoem in aquis Siloah, qa meritum xti conjunctum ee debet cum baptismo Spus et lotoe spuali, vis enim

meriti

meriti Xti in purificaõe ab inqnamentis carnis et spg, q
fit p spum, conspicua ē, et fons Siloah ad scandum has
res aptissimg ē, s. vocem spectemg s. eg usum, tum naalē,
tum in Scra, hic n sine caa annotat Eglista q verti
debeat ἀπεσταλμένος qoo missoem Xti et Spg eg notare
pt, psertim si cogitetz q Cl: Ligtfootg aliqs innuunt,
q ortg eg fuerit ad radices montis Sion, q coelū notat,
et q n oi tpre aqliter fluxerit, ss p vices q. missg fuerit,
ut Xtg et Spg ex coelo st et habent sua ppria tpra, et
aqua eg serviebant Hierosolymae ad potum et ad lotoem
uti Hierosolymae spuali eg usg pstant sanguis et spg Xti,
et ipse Deg Es: 8. p aquas Siloam suum regnum, q mxe ē
internum denotat, itaqs velut in typo optimè hic res
illas spuales quas memoravimg adumbrari à Xto potuisse
et fuisse adumbratas, cum Xtg nihil frustra fecerit, non
sine raõe cogitari pt, conferri in his pnt q habent Cl:
Coccejus et Ligtfootg, ubi agit de illo fonte, de quo supra
quoqs cap: 5. actum fuit, qndo vero ad mandatum Xti
Caecus hic et passg ē sibi illini lutum, et ipse abluit sordes
illas, inde p. q ille magna et miraculosa exspectaverit et
speraverit, et hunc ēe Messiam jam psumserit, et simul
fortè eo ipso scatz, q cum ope Xti q facit et fecit ad
purificaõem peccorum pficiendam conjungi debeat opg ipsig
hois, q se ipsum quoqs lavare jubetz Es: 1. et purificare
ab oibg inqnamentis carnis et spg 2. Cor. 7. v. 1. atqs ita
dum Deg dat velle et pficere, et ideo qa dat cum timore
ac tremore opari salutem.

Effectg

Cap: 9.

Effectus fuit quod viderit, et hic est effectus meriti et spiritus Christi, si ad illum accurrimus, nempe accipere illuminatos oculos ut videre possimus eo modo quod describitur Eph: 1. v. 18. 19. ut sc. hic cognoscamus Deum et Christum et quae eo pertinent ut habeamus communionem cum Deo in Christo et tandem videamus Deum facie ad faciem, et cognoscamus ut cogniti sumus 1. Cor: 13. et 1. Joh: 3. Atque ita totum hoc opus eo pertinet, ut intelligamus quanta sit miseria nativa, quanta felicitas quae per Christum redditur, Caeco nihil magis miserum, visu nihil jucundius.

In aliis opus hoc varias cogitationes variosque animorum motus excitavit dum obstupefacti, inexspectatum et mirum hoc opus restitutionis visus in eo qui caecus natus erat, quidam vix sibi persuadere poterant hunc caecum illum esse, alii vero eundem esse, alii similem illi affirmarent, Ipse vero litem diremit et se illum esse asseveravit, hoc inde erat, quod nescirent potentiam Dei, ut de Sadducaeis loquebatur Christus, quique non nossent Christum neque opera quae Pater ipsi peragenda dederat, quique non satis perspectum haberent illum quae Pater operatur, ea similiter operari posse, et inde pleraeque oriuntur dubitationes et plerique errores, quod Deum et Christum non satis noverimus, et Deum humano modulo metimur, et hinc non cogitamus Deum posse quae homo non potest, cum tamen ipse possit supra id quod cogitamus et petimus ut loquitur Apostolus, et quod ipse hic facit, quod qualis olim fuerat confitetur ad laudem eius qui ipsum sanaverat, ita et hoc omnes quotquot vocati sumus ex tenebris ad admirabilem

Dei

Dei lucem, enarrare debemus virtutes eius qui nos vocavit 1. Pet: 2. et dicere tales eramus, sed abluti, sed sanctificati sumus per sanguinem Xti et Spum eius 1. Cor: 6. ut v. 10. et 11. hoc edisserit caecus hic cum sanatus inrrogantibus ipsum respondet Jesu virtute hoc ae factum adhibitis talibus medijs ne ignorarent et à quo et quomodo sanatus sit, in qua narratione duo haec notanda

1. quod tam accuratè circumstantias omnes et modum sanationis enarret ut probet esse se miraculosè sanatum, et ostendat se circa id quod in se patratum et misericordia dei sibi collatum beneficium non esse incuriosum, sed id rectè perpendisse.

2. dum hoc narrat, simul beneficij magnitudinem aestimat et benefactorem ut par est celebrat, quemdm idem requirit in fidelibus ut praedicent misericordiam dei per quam sunt quod sunt ut facit Aplus 1. Tim: 1. v. 13. et illi propterea debitas laudes tribuant, et quod hic facit in hoc opere, ut illud referat ad verum Autorem, id faciendum est in omnibus, quae vero natura vero gratia exhibet dei operibus, ut referamus ea ad verum fontem, ut illgamus et alios doceamus, omnia esse ex Deo per deum et ad deum, et illi propterea gloriam deberi in secula Rom: 8. v. 36. eo enim fine Deus facit opera ut antea vidimus, ut inde virtutes eius manifestae fierent, et ipse propterea dignis modis colatur et celebretur.

Narrat vero porrò Eglista quae effecerit haec narratio, sc. ut tum alij, tum Pharisaei in factum illud inquisiverint, quae non eo fine quo debebant, neque adeo eo et quo debebant ajo.

Primò

Primò & repsentant qdam, q ubi sit ille à quo sanatus fuerit inqrunt, p. d. ut sequens ipsorum factum docet, ut illum n̄ minus quàm sanatum hoēm ad Pharisæos ducerent tq. violatorem Sabbathi, et n̄ ut ipsum pp tale et tantum opus digne colerent et æstimarent, ut pateat eandem rem p varietate aīorum varios motus pducere. In cæco illo miraculum hoc æstimaōem xti tq. Prophæ à deo missi et amorem generabat, in hisce verò studium xtum accusandi, illiq nocendi, ut pateat externa opa p se n̄ sufficere ad veram pietatem in aīis hoūm pducendam, nisi accedat illa vis divina q̄ ipsum cor mutat, s. ut loqt Scra, det aures ad audiendum, oculos ad videndum et cor ad illgndum. Cap: 9.

Id tn̄ frustrà q̄runt, cum discessisset xtus, ut Sanatus hic ubi eēt nesciret, qmdm ipse respondet, qq interim ut docet narrāo ista ēs servaret memoriam, et absentem ēt æstimaret et laudaret, uti nos debemus oēs, etsi xtus n̄ amplius sit quoad corpus nobiscum.

Cum hac raōe & nihil pficerent, ducunt ipsum ad Pharisæos, ut illi accuratiori examine instituto rem penitius explorent, erat enim Pharisæorum ut cap: 3. notavimus, magna tum autoritas, et plurimi illorum membra quoq erant Synedrii magni, pterquam, q ut docet hria Eglica singularis sanctitatis spēe plebis oculos in se converterent, illiq veneraōi eēht, unde Sectam illorū Paulus dicit fuisse accuratissimam oīum V: 13.

Fundamen,

Fundamentum accusaõis et hinc examinis Pharisaici
X: 14. describat x. 14. sc. q sabbatho opus hoc patratum eet, et
ea raõe illud violatum videat, uti n semel Xtum ppea
accusatum et vituperatum fuisse, q hoc v illud sabbatho
egisset, hria Eglica docet, et ita patet hypocritas suis
malis moliminibus plerumq ptexere nõen dni, et verum
ee q dicit, in nõe dni multa mala fieri, pdixerat
hoc Xtus, futuros, q si ministros suos occidunt, deo se
gratum cultum pstare opinaturi sint, ut Judaei Xtum
et Aplos psecuti st tq. violatores legis Mosaicae conf:
Act: 7. et Gentiles tq. tales psecuti st Xtianos, q cul-
tum deorum suorum tollerent, et ita in deos suos in-
juriy eent, q uti in multis oriri pt ex ignoria, unde
Aplus Judaeis Zelum tribuit ου κατὰ ἐπίγνωσιν Rom:
9. v ex Supstitõe et idololatria et ut in Gentilibus,
ita et saepe ex malia saltem; Pharisaei hi hoc debuissent
scire, tali ope quo deus gloriam suam manifestat v pbet
Messiae divinam missoem n poe culpari si sabbatho fiat,
imo sabbathum n fuisset sabbathum, nisi scasset meliorē
quietem p Messiam conciliandum, et q pt ee vera quies
si n sit sanaõ à morbis tum cpralibus tum spualibus q fe-
licitatem hois et quietem animi turbant, p tale opus &
sanctificabatur sabbathum uti Xtus innuebat x. 3. et 4.

Ipsum examen e de restitutõe et datõe visus et
modo eus, qõo ἀνέβλεψεν dicit, q vox pprie notat

visum

visum recipe, qq hic nq habuerit, ut hic ponatur ἀναβλέπειν pro βλεπεὶν, sanatq idem respondet q anteà de Autore sanatois et modo eq.

Cap: 9.

Hoc vero Pharisaeis dabat occaõem tq. imposto„rem calumniandi, ut q n poit ee à deo, siqdem pce„ptum de die sabbathi sanctificando violaverit: The„sis vera e, illum n poe ee à deo, q leges dei n servet, sed hypothesis falsa erat, tali ope Jesum violasse legem dei, atq adeo n poterat inde pbari, q n sit à deo, hoc e, ut verba illa in Emphasi notant, missq à deo, et legatq atq internuncio dei, et in hisce p. q f. odium psonae v pconceptq error pjudicet justiae caae et veritati, qndo n id agit ut anteq ferat sen„tia ex pconcepta opinioe v ex odio, ut oia ritè exa„minent q hic n fit à Pharisaeis, q n distinguunt inr opa sabbatho licita v n licita, ss ex odio Jesu oia ab„solutè opa damnant, tq. divinae legi contraria, cum tn ut dictum e contraria illi ee nequeant opa p q deq glo„rificabat, atq ita dies illa sanctificabat, ut hinc discen„dum sit, leges dei et verum earum sensum ritè scrutandu ee, ut sciamq q sit dei vltas, et illgamq qd scdm eas in his illisve circumstijs agendum sit v non, ita pcepit xtq noen suum confiteri coram hoibq, dram suam manifesta„re alijs, et simul vetuit canibq et suibq panes et mar„garitas pjicere, et fugere jussit psecutores veritatis, in

his

his locum habere debet prudentia et sapientia spualis, oia dijudicans.

Sed annotat Eglista hunc fuisse quorundam ex Pharisaeis sermonem, alios autem aliter et judicasse et locutos fuisse, npe fieri n poe, ut hoo peccor talia signa edat, atq adeo dissensionem fuisse inr ipsos, hoc explicandum e p naa rei de q agit, et ex usu verborum q obtinuit inr eos q hic loquunt, sc. id nunc agebat, an talis Jesus, q p Xto haberi volebat, qq dicebat tot et tanta opa facere, an is revera ea faciat, et vere Xtus sit, an vero Mendax, Impostor, et hoo nequam, venditus sub pecco, s. q sciens volensq peccet, peccisq se dedat, hoc e. usu notat vox ἁμάρτολος et ἁμαρτάνειν peccis indulgere, peccis delectari, quo sensu Joaes dicit 1. Joh: 2. Cum q ex deo genitus sit n peccare x n peccare ἐκουβίως, n delectari peccis, et eo sensu Judaeis Gentes vocabant ἁμάρτολοι Gal: 2. x. 15. et sane is mxe eet ἁμάρτολος talis, q p Messia se gereret si talis n eet; Itaq q hic prioribus contradicunt, recte judicant Jesum hunc, si eet ἁμάρτολος, impostor et mendax, q hoes decipe vellet, n facturum talia opa, vix enim cogitari pt, deum attestaturum gloriationi falsae p miracula, psertim illo tpre, quo scdm Prophias et signa oia tprum Messias exspectari debebat, q si nosci debebat p opa nosci debebat, ut ipse dicit cap: 5. opa

de

Cap: 9.

de se testari, si autem p opa nosci debebat, ut debebat utiq necce erat, ut n eadem opa patraret xtus et impostor qvis, si vero ulla opa xto conveniunt, et st veri Messiae Characteres, pfecto inr illa e visum dare illi q caecus natus erat, unde rectè dicunt hi, qoo poet facere peccor ταῦτα σημεῖα talia signa, agnoscentes hoc opus merito inr signa referendum ee v habere vim argti quo aliqd pbet et scet, idq eo niti q sit τοιαῦτον q sit tale et tantum, et sane oia debent referri ad suas caas, ut illgamus eorum fines, et fieri n pt, ut tale opus, q solum deum pt habere Autorem, et argtm e divinae potiae fiat tali tpre, quo opus dei debet ee testium veritatis, et ut tn n sit argtm veritatis et ut n pbet illum q id facit, ee à deo missum et loq veritatem. Itaq haec ppendentes hi à prioribus dissentiebant et schisma inr illos oriebat, vox enim illa n semp notat simodam separaoem et rupturam commuois, ss et qeunq dissensoem, hoc inde ortum fuit, q n oes aeq v pjudicijs occupati v malia depravati eent, neq enim malia et caecitas mentis statim ad ἀκμὴν s. ad summum pcedit, sed p gradus quosdam, donec conscia plane callum ducat et velut cauterio resecet, et n oes malia ss multi et ignoria peccarunt in xtum, ut multi fuerunt tales inr Judaeos p qbus xtus orabat, qa nesciebant qd facerent, sc. q ut loqt Paulus 1. Cor: 2. n crucifixissent

xissent dnum gloriæ, si illum novissent.

Non poterat tn horum contradictio efficere, ut alij n pgant in pposito suo, v et hi simul cum illis, etsi enim veritatem aliquo modo cognoscebant, n tn hoc erat sine oi dubitaoe, saltem si n oes, qdam penitus apud sanatum inqrunt, quæ ipsius sit de Jesu sentia, et q tale opus apud ipsum effecerit, hic enim sensus e simplex, qd tu de Jesu sentis et affirmas? ὅτι qd, ideo qa apuit oculos tuos pmotus isto ope, q inrrogao videtur eo ptinuisse, ut si ipse minus magnificè sentiret ppeà de Jesu, v saltem loqueretur spe adductus v metu; Alij quoque minus magnificè de illo sentirent et loquerentur.

Sed aliter evenit, Sanatus enim intrepide aji sui sensa pnunciat, confitetur diserte se illum p Propha habere, q conferenda st cum ijs q diximus ad cap: 1. v. 21. agnoscebat minimum, Ipsum si n Messiam, certè Propham illum ee q in diebus Messiæ exspectari debebat, atque adeo se hoc opus habere p certissimo signo et argto, q sit à deo legatus, inrnuncius dei, q illa negabant, qoo spreta Autoritate Pharisæorum apte confitetur et pfitetur qd sentiat de Jesu, parum pensi habens, an hoc placeat illis, an displiceat, et ita id agit, quo docet oes veritatem agnitam confiteri. Natura ipsa voluit ee sermonem mentis indicem, et inrpretem, et institutio dei repugnat q aliud loquitur q sentit, ss impr. de deo et de xto, deque rebus divinis

et

et ad cultum dei ptinentibus, n̄ aliter loquendum q̄ senti-
mus; Credidi inqt Aplus 2. Cor: 4. ideo loquor, et Xtus de-
nunciat illis q̄ ipsum n̄ confitentur coram hoibus, q̄ neq;
confessurus sit ipsos, hoc ē caam ipsorum n̄ acturus tq.
Sponsor illorum et Intercessor apud Patrem suum, hinc
Apli Act: 5. minis severissis absterriti ne amplius pdi-
carent Xtum, expresse pfitentur se illis n̄ poe morem ge-
rere, deo enim potius obediendum ee q̄ hoibus, qq ita quoq;
hoc fieri debet ut postulat prudia serpentina q̄ suis
commendabat Xtus Matt: 10. modo caveatur ne illi desit
simplicitas columbina, laudandus et celebrandus ē deus, con-
fitendus ē Xtus, sz tum et ibi qndo judicare pmus id dei
et Xti gloriam postulare v̄ proximi aedificationem.

Haec tn̄ confessio n̄ erat ita efficax ut qdem ee
debuisset, si Auditores habuisset Sanatus hic à pjudicijs
et pravis affectibus liberos, nunc contra accidit, n̄ cre-
dunt illi Judaei, et cum refellere nequeunt argtm ipsius
quo inductus credebat hunc Propham ee, siqdem is vere
tale opus patrasset, ipsius facti veritatem in dubium
vocant, dubitant npe an revera caecus natus sit, et mi-
raculose visum accepit, donec eandem rem ex parentibus
cognoscerent, qoo ostendunt malam mentem, malumq; ajum
suum et odium caae, nolunt videre et qrunt qvis effugia
et id agunt ut omnia conqrant in speem argumenta
quibus sperabant Xti gloriam obscurari posse.

Ex

Cap: 9.

Ex parentibus autem eos ut quid elicerent vel extorquerent dolo vel vi, quod cederet in praejudicium Christi, varijs eos quaestionibus adoriuntur; Tria quaerunt.

1. An filius ipsorum sit?

2. An ut ipsi dicebant, caecus natus sit?

3. Quomodo nunc videat?

Omnia p. d. a[illegible]o tali quaelem prodit ipsorum Consilium, quod memoretur v. 22. sc. ut ex parentibus aliquid audirent quod obscuraret gloriam Jesu, ne haberetur pro Christo, quomodo solent qui veritatem oderunt id agere, ut homines per ipsorum inquisitiones conjunctas cum criminationibus adigant non ad veritatis confessionem, sed ad mendacium et hypocrisin, susque deque habentes, an confessio illa proficiscatur ex a[illegible]o, an verò in labijs mendacibus nascatur.

Neque omni modo frustra sunt, quae enim parentes nihil dicant in contumeliam Jesu, non tamen edunt confessionem eos ut Christi vel Prophetae promissi, quemdam filius faciebat v. 17.

Distinctè & ad singula respondent, et ne mentiantur et simul periculum imminens avertant,

a. primò dicunt et affirmant quod sit filius.

b. Quod sit Caecus natus, sed

c. Negant se scire quomodo nunc videat, antequam ipsius oculos aperuerit, et de his filium interrogari jubent.

Duo illa confiteri poterant impunè, quae secundum illud eo pertineret, ut inde miraculi magnitudo aestimari posit et porrò

inno-

Cap: 9.

innotescere eum q id patraverat, n ee fle contem-
nendum, cum n nisi divina potia sanari caecq poit.
Ita hic partem veritatis confitentr, partem verò
v se ignorare simulant, v et ideo n confitentr
qa vere ignorant, n mirum enim illos dicere, q
ignorent qoo videat anteq ipsi oculos aperuerit, in
tantum enim id verum erat, q p.d. ignorarent mo-
dum miraculosae sanatois, neqs satis idonei eent ar-
bitri v facti v psonae, an sc. ex tali facto colligi
satis tutò liceat illum Messiam ee q filio oculos
aperuerat, fortè et ipsi miraculum et modum eg, dum
à xto patraretr, n viderant, ss tm ex filio audive-
rant: In eo tn n loquuntr ut oportebat, ut colli-
gere e ex v. sequenti, nam n fuisse meram ignoriam
ex q orta fuerit haec ignoriae pfessio, ss metum, di-
sertè illic dicitr, ut inde pateat parentes hosce n
fuisse pditos ea παῤῥησία q decet pios et filios
dei, q magis metuunt ut revereatr deum q hoes, et
ubi necee e, veritatem confiteri ad gloriam dei et xti,
hostium minas contemnunt explo Aplorum Act: 5. eqs mr
pcepta xti, ut ob veritatem et noen eg ipsam vitam
nram contemnamg, disertè enim pnunciat eos q n oia
et carissa sui caa abnegent n ee se dignos, Certè metg
ois q impedit opg ad q obligamur ex pscripto dei e pec-
caminosg, etsi alias n spr metg sit illegitimg, cum ut
aliquoties vidimg, et xtg ipse piculis se subtraxerit, et

idem

idem agere discipulos suos jusserit Matt: 10. Praetercà si recte aestimassent beneficium filio suo collatum, gratum animum erga Jesum testari debuissent confitendo ipsum et ee tanti boni Autorem, adeo ut peccent ingratitudine, deniq cum n agerent de re levi, ss ideo inqrerent in veritatē miraculi et modum, ut eo argto v pbarent divina xti missio, si verè ita factum fuerit, et negarent si res alr haberet, utiq debuissent parentes ipsi intrepide examinare, ponderare totum hoc negotium, et deo eo cum Pharisaeis colloq, ut scirent an Jesus sit xtus, hoc enim scire v n scire, n erat indifferens, ss hoc ptinebat ad consolaoem et Salutem Israelis, debebant enim ipsum venientem humili ajo excipe, in ipsum credere, ipsi obedire, regno eg se subjicere, et uno verbo confiteri ad gloriam Patris q ipse sit dng ut e Phil: 2. Hisce & modis metu peccant, qpp oinò opa danda ut ajum obfirmemg contra oia mala, q pp noen xti sint patienda, ut poimg in die tentaois stare, tentaoem vincere et gloriari in ipsis afflictoibg, et cum fiducia affirmare id q e Rom: 8. v. 35. usqs ad finem.

Cqa metg simul narrat, q sc. decreverint ex compacto Judaei ut Synagoga moveret, qsqs confiteret xtum, v qsqs confiteret Jesum ee xtum, in quo decreto mxa impietas liqdo apparet, siqdem Autores eg sentiam pnunciant ante examen caae Confessoris xti, cum tn primo inqrendum

Cap: 9.

qrendum fuisset, quo fundamento nixi, qbꝰ argtis
pmoti confiterentꝫ Jesum ēē xtum, ut si valida
sint, ipsorum confessoēm pbent et imitentꝫ, si inva-
lida id demonstrent, atqꝫ adeo convincant p con-
traria argta; Hi contra primò poenam decernūt
et tum examen instituunt, ut manifestum sit id
q xtꝰ postea dicit ℣. 39. se ad judicium s. ad dam-
naoēm venisse in mundum, ut videntes ꝛ sapientes
carnalr caeci fiant, siqdem cum carnalibꝰ ipsorum
cogitavibꝰ et desiderijs n̄ conveniebat talis xtꝰ
qlem hic videbant, unde Jesu in ipsis odium, et ex
odio ipsiꝰ et psecuo confessorum eꝰ, Gemella his
st ea q in Papatu conspicua st, quorum inqsitio
n̄ ē inqsitio in veritatem sꝫ in dogmata everten-
tia autoritatem Papae v̄ Eccliae repsentativae,
adeo ut haereticꝰ sit is quoqꝫ q veritatem credit et
pfitetꝫ, si n̄ ideo credit et pfitetꝫ qa judicat ita
credere Eccliam Romanam, ꝛ si n̄ habet signaturam
Bestiae, ut Joaes loquitꝫ.

Hoc decretum metꝰ caa fuit in parentibꝰ
Sanati, hinc inqsitores remittunt ad ipsum Sanatum,
ut oēm invidiam oēqꝫ periculum amoliantꝫ, ostenden-
tes pversum amorem sui n̄ conjunctum cum amore dei
q aliàs metum piculi expellit, qsqs enim se ipsum
amat in deo et ad deum, is ubi interē gloriae dei, lu-
bens subit mxa quoqꝫ picula, gnarꝰ nulla tanta ēē, qn

coopentꝫ

cooperent ad salutem amantibus deum.

Cum itaque nihil hoc modo proficerent Pharisaei, denuò ipsum Sanatum examinant, in quo examine præfatio ipsorum, tum ipsum examen et examinantium indoles est spectanda. Præfatio videtur esse plena pietatis in deum, petunt ut examinandus det gloriam deo et non tueatur causa hominis mali et peccatoris, talem enim esse Jesum; formula illa videtur fuisse usitata in judicio et extra judicium ubi causae alicuius examen instituebatur, et eo pertinuisse ut examinandi tq. in conspectu dei veritatem profiterentur vide Jos: 7. v. 19. et 1. Sam: 6. v. 15. ut idem sit ac si dicerent, adjuramus Te per deum vivum /: ut summus Sacerdos Christum :/ ut veritatem profitearis et agnoscas deum esse testem ac Judicem, qui veritatis sit Patronus et Ultor mendacii adeo ut haec formula scilicet veritatem confiteri esse gloriam dare deo, et revera qui veritatem et amat et profitetur ubi opus est, is deo gloriam tribuit, siquidem eo ipso agnoscit deum amare veritatem, et attestari veritati, et esse veritatis Autorem, et odisse mendacium ac mendaces, denique premium veritati, poenam mendacio retribuere, ut judicent non posse non illum veritati attestari, cum omne judicium sit ipsa veritas; forte et hoc hac formula innuunt, non debere Sanatum committere, ut tale opus, quale est sanare caecum natum, tribuat homini, vergere enim hoc in dei dedecus atque ignominiam, atque esse abnegationem gloriae dei, qui solus miracula patret, hinc cum formula illa adjurandi conjungunt præjudicium

de

de Jesu, q sc. sit peccor, q data opa imposturam ex-
erceat, ut sc. huic hoi psuadeant tantum decedere glo-
riæ Dei, qntm tribuat huic peccori et impostori,
qoo invertunt legitimum ordinem examinis, hoc enim
erat in quæstoe an Jesus sit Xtus an vero impostor;
itaq argta primò considerare debebant et in facta
inqrere anteq ita pnunciarent, et dum se nosse
dicunt q sit peccor, suam notitiam suamq autori-
tatem volunt ee normam scdm q judicent quoq Sa-
natus hic, ac si ipse tm tribuere ipsorum judicio
debeat, ut implicita fide ipsis assentiret, qoo et
ipsi temerarij sint et temerarii judicij Autores
alijs, cum tn nec ipsi debuissent judicare, nisi pbè
et ritè examinatis factis et opibus q Xtus faciebat et
alijs suadere ut oia pbarent et judicium rectum
ferrent.

Sanatus tn ipsorum Authoritate n movet, sed
respondet partim de facto, partim de psona intrepidè
de psona Jesu dicit, an sit peccor id se nescire, q
verba hunc sensum habere pnt, se nescire q sit pec-
cator, antea enim v. 17. dixerat, se illum habere
p Propha et v. 33. confitet, se credere q sit à deo,
et nulla st indicia inconstiæ in ipso, adeo ut hoc
videat opponere ipsorum dicto, ipsi affirmabant se
nosse q sit peccor, ipse contra affirmat, se hoc ne-
scire q sit peccor, ss aliter de ipso sentire, saltem
pfitet se justas habere caas, cur Jesum n habeat pro

peccore

peccore, et de eo q ipsi dicebant, dubitet, rao autem dubitandi e ipsum factum Jesu, de facto & pfitet q re, verà caecq fuerit et nunc videat, virtute sc. Jesu qui ipsum sanaverat, hoc enim subillgr, ut antecedentia docent, et ita relinquit judicandum examinatoribq, an v ipse, v illi justam habeant caam judicandi quod peccator sit Jesus.

Cum audirent ipsum factum pfiteri, de modo facti examen instituunt, qd fecerit et qoo sanaverit ipsum, p. d. ut tandem aliqd deprehendant, q poit v in ipso v in Jesu redargui, stq adeo ppositi sui tenaces, et ostendunt plerumq hoes in malo se ee magis constantes q in bono, q expia confirmat, videmq enim q sectant res hq mundi et obsequunt concupiscia carnis, oculorum aut pompa hq vitae, nihil n agere ut voti compotes fiant, et contra tam facilè pij labant, titubent, haesitent, retrogrediant in via dei, speatim ostendunt hi hoes indolem pravorum judicum, q oibq modis id agunt ut artibq ac dolis irre, tiant simplices, habeant justum tyrannidis praetextum.

Talem malum animum malamq mentem cum in hisce hoibq deprehenderet Sanatq, illgeretq q n ajo cogno, scendi veritatem ss psequendi Jesum, toties eandem rem re, peterent q. indignatq, ipsorum pravum institutum exprbat ipsis, q frustra qrant id q jam audiverant, nisi forte ve, lint xti discipuli fieri, ostendens nisi eo ajo id agant, hunc agendi modum oinò reprehensoi obnoxium ee qoo si,

mul

Cap: 9.

mul innuit se ēē xti discipulum, neq temere hunc
Pceptorem sequi, ss pp opa q̄ fecerat, et æquum ēē ut
q secum opum illorum veritatem cognitam habeant,
fiant et ipsi discipuli Jesu xti, opa enim illa talia
erant, ut merito haberent p notis missi à Deo Docto-
ris. Ostendit eo ipso sancta παῤῥησία quoq uten-
dum ēē circa hostes veritatis, ut si emendari n̄ poīnt,
pudefiant saltem, et fiant ἀναπολόγητοι.

Sed tantum abfuit ut illi ea raōe ad sanam
mentem redigerent, ut contra magis exacerbarentur
et aji acerbitatem verbis contumeliosis pderent,
convitiati Ei st sanatum hunc ἐλοιδόρησαν, sed
materia λοιδορίας tantum abē, ut in vitupio
sit ponenda, ut potiq summa laude sit digna;
Probrum enim q illi objiciunt ē, q discipulos Jesu,
attn̄ ppeà n̄ desinit ēē convitium, siqdem illud n̄
ē æstimandum tam ex ipsa re q ex convitiantis
ajo, q̄ndo hoc q aliàs laudabile ē, tq. vitium ex-
pbrat ajo nocendi v̄ famæ, v̄ dignitati, v̄ bonis, v̄
vitæ alterius ē eo ipso λοιδορία; Et ita utiq
fit apud eos q bonum vocant malum et malum bonum,
lucem tenebras, dulce amarum et vicissim ut loqmur
ex Es: 4. Ita sub psecutoibus gentilium satis erat ad
contemnendum si qs vocaret xtianus, et eēt, sub Pa-
patu hodieq si qs Lutheranus v̄ Reformatus dicatur,

et

et n̄ agnoscat Autoritatem Papæ, etsi alias rite et sentiat, et agat. Cur autem in vituperio illi poserint ēē discipulum Jesu, docet illa ipsorum de se ipsis gloriāo q̄ se Mosis discipulos ēē p̄dicant; Nos inquit sumꝰ Mosis discipuli, opponunt ꝗ hæc duo, ēē discipulum Mosis et ēē discipulum Jesu, tq. sibi contraria, et reverà si hæc duo contraria sibi ēēt, justa fuit convitiandi cāa, Mosis enim dr̄a merito ab ipsis habebat ꝓ norma oīs dr̄æ, ut cui Deꝰ testium dederat q̄ ēēt fidelis ipsiꝰ servꝰ in tota domo ēꝰ, et in testium eorum q̄ in futuro dicenda erant Num: 2: conf: Heb: 6. adeo ut hanc ob cāam voluerit ipsum ēē, ut Aaroni, ita p̄plo dei oī tp̄re in deum, ut sc. verba ipsiꝰ ꝓ Dei verbis haberent, unde multis miraculis ēꝰ autoritatem confirmavit, ita ut Apostasia à Mose et dr̄a ēꝰ sit apostasia ab ipso Deo, q̄ Xt̄ꝰ ipse innuit q̄ndo ꝓtestatꝰ ē, se nihil loq̄ aut agere aut pati extra Mosen et Prophas, ss in eo errabant hi hoēs, q̄ dr̄am Jesu et Mosis opponerent sibi, q̄ tn̄ amicè conspirant, siq̄dem q̄ Xt̄ꝰ loquebat et faciebat, in Mose et Prophis testium habebant, unde supra dixit cap: 5. futurum, ut si Mosi crederent, et ipsi credant, ut q̄ de ipso testatus fuerit, nam Moses n̄ alias ꝓmissoēs noē dei intimavit, n̄ alias leges et ritꝰ p̄scripsit, q̄ quorum oīum finis, atq̄ adeo complementum ēēt in Xt̄o Rom: 8. et Mosi tanta

Autori-

Autoritas dabatur tq. Servo, ut suo tpre ex Mose
eiusq testio cognosceretur dnus, uti hæc duo sibi sub-
ordinat Xtus Aplus Hebr. 3. malè & illi sibi oppone-
bant q subordinata st, et ostendunt se ndum ee
veros Mosis discipulos, qa aliàs quoq facti fuissent
discipuli Jesu, ut loqtur ipse Xtus, atq ita pars hæc
gloriaois legitima tantum ee poterat, ss q evanesce-
bat, si alia illa, npe ee discipulum Jesu abesset.

Cap: 9.

Ut autem confirment suam gloriaoem et justu
videantur habere hus λοιδορίας ptextum, addunt quo
fundamento nixi Mosi credant, Jesu verò n, sc. qa
noverant q Mosi deus locutus eet, sed unde hic sit
ignorent v. 29. Eo ipso tacitè innuunt verassam
thesin, neminem habendum ee p dei legato et inr-
prete, nisi quem sciamus à deo missum, et cui deum
locutum ee certi simus, revera enim nullius hois
verba p se st ἀξιόπιστα, nulla revelao p divina
debet haberi, ideo qa hoo se eam à deo accepisse
dicit, ss idoneis argtis de eo psuasi ee debemus, ut
poimus Propham recipe in noe dei, et verba legati tq.
ipsius dei ut loqtur Aplus; Hinc vetamur credere cuivis
Spui et cuivis dra, ne tq. pueri quovis vento circum-
feramur, ss oia explorare jubemur, et bonum retinere
ut fides nra sit in deum, unde et deus voluit exstare
idonea argta, pp q Moses habendus eet p legato dei et
inrnuncio inr ipsum et pplum, et ipse Xtus voluit pter

v: 29.

dram

dram miracula edere, ut opa quoq de se sua testa-
rent ut visum cap: 5. In thesi ꝙ n̄ erant, ſz in hy-
pothesi, ex vera ꝓmissa falsum inferunt, ac si qa cer-
tum sit Mosen audiendum, ut cui deꝰ locutꝰ fuerat,
ideo Jesꝰ n̄ sit audiendꝰ, v̄ incertum an illi deꝰ lo-
cutꝰ sit, et an à deꝰ missꝰ sit, cum uti ex opibꝰ
Mosis innotuerat, Mosi deum locutum ee, ita si sine
ꝓjudicio et ꝓcul odio caa xti opa quoq considerare
voluissent, et inde innotescere potuissent, unde eet,
sc. à deo missꝰ, qq enim forte verum dicant, se ne-
scire unde xtꝰ sit, hæc tn̄ ignoria vincibilis erat,
et hinc illos reos facit, siqdem n̄ oriebatꝫ ex ipsa re,
sed ex ꝓversitate aji ipsorum.

Et hoc illis n̄ obscurè exꝓbrat Sanatꝰ dicens,
mirum sibi hoc videri, q nesciant unde sit is, q oculos
sibi apuerit, cum hic opꝰ id satis videatꝫ ꝓbare q
confirmat x. 31. 32. et 33. neq enim tale opꝰ patrari
poe ab eo q n̄ sit à deo, fundamentum raocinaois e,
q opꝰ illud sit argtm, q xtꝰ minimum sit Propha dei
ut supra x. 17. confessꝰ fuerat, hoc eo nititꝫ, q sit
opꝰ divinum, q nemo patrare poit, nisi cui deꝰ adsit
singulariter, itaq cum tale sit opꝰ, inde patere illum
q id facit à deo exaudiri, et ipsum opꝰ eꝰ argtm ee,
fieri autem n̄ poe, ut deꝰ divina sua potia tale opꝰ
velit fieri ad conciliandum autoritatem peccori et Im-
postori; q ad primum attinet, rectè opa habet ꝓ argtis
divinæ

Cap: 9.

divinæ missoīs, ita ipse Xtus argtabat cap: 5. et cap: 15. v. 24. Aplus quoq Hebr. cap: 2. v. 4. et Act: 2. v. 22. ab effectis enim ut ad caam fiat argtao, ipsa naa rerum postulat, hinc ipse deus opa naæ eo fine facit, ut ex ijs invisibilia Ipsius, æternam potiam et divinitatem cognoscamus Rom: 1. v. 21. enarrant enim gloriam dei Ps. 19. dein q opus tale ee judicat q divinum sit, in eo quoq rectè putat, nam ut loqt v. 32. ne fando qdem auditum fuerat Cæcigenæ datum fuisse visum, p. d. enim oīs dispositio naalis talis erat, ut nulla arte aut studio huao oculi ad videndum aptari poent, n e in hoīs potestate, maam ita disponere ut illi insit videndi facultas teste expia, itaq hoc solius dei e q oculos dat ad videndum et aures ad audiendum, s. q ut Psalmista loqt, oculum et aurem format, Pterea quoq in eo n erraverat, q affirmabat deum peccores n audire, sc. ut illis p miracula velit autoritatem apud hoes conciliare, atq ita ipsorum testio attestari ut e Hebr. 2. v. 4. deus enim peccores qua peccores et vi precum ipsorum non exaudit, adeo ut semp s. et peccor tale qd faciat, q sine deo fieri neqt, simul addita sit nota unde dijudicari poit opus illud n fieri ad ipsi autoritatem conciliandam, ss vel ad tentandum v alio aliquo fine, ita ut deus deut: 13. dicat Pseudoppham et mira facere poe, ad tentandum, sed simul addit nota, unde dignosci poit, npe si doceat dram dræ Mosis contrariam,

igitr

igitur cum hic nihil tale sit, fieri n̄ poterat ut tale mi-
raculum n̄ haberetur p testiō divino, quo is attestaretur
divinæ Jesu missioni et de se ipso testiō, adde fieri n̄
potuisse, ut fierent miracula eo tpre, quo scdm signa
tprum exspectari et advenire Messias debebat, nisi ab
ipso Messia, et ad pbandum q Messias sit tam sæpe pmis-
sus et tamdiu exspectatus ut Dnus ad cap: 5. Si enim ex
certis notis cognosci Messias debebat, et illæ notæ n̄
aliæ q̄ miracula cum drā conjuncta ēē poterant, colli-
gendum erat, Eum q talia docebat et talia faciebat q̄ do-
cere et facere Messias debebat, reverà ēē Messiam, et
uti hoc verum ē spealiter in Messia, Deum illum n̄ ex-
auditurum, ita ut p miracula ipsius autoritatem con-
firmet q sit PseudoMessias: ita quoq in gre verum ē
deum peccōres qua peccōres n̄ audire s. exaudire, nisi
simul doceat se peccum ipsorum n̄ approbare, q ex
ipsa nāa rei, q̄ fit ad ipsorum preces et circumstys
varijs cognosci pt, deus enim n̄ tm opa facit, ss et ver-
bum suum voluit exstare inr hōes et scdm illud vult
judicari de favore suo, ita ut si n̄ petamus, quod peti-
mus, in nōe ēus, ipsa exauditio sit poena, et ut ita lo-
quar Non= exauditio, saltem fieri nequit ut deus peccori se
ulla raōe similem demonstret et n̄q peccorem pprie ex-
audit, siqdem nulla pt concipi connexio inr preces peccoris
et exauditōem dei, cum preces nullo jure aliqd postulantes
à deo, nullam quoq vim habeant impetrandi id q petunt,

unde

unde Jacobus dicit, preces justorum esse efficaces cap: 5. uti ita Christus exauditus fuit Hebr. 5. Moses Exod: 14. et nostra suspiria quae per Spiritum in fide fiunt exaudiuntur Rom. 8. et Christus si quid in nomine eius petatur, id datum iri cap. 14 hujus Eglij.

Cap: 9.

Igitur ~~male~~ concludebat rectè Jesum esse à deo missum, qui tali tempore testaretur se à deo missum esse, nihilque doceret unde peccati argui posset, et praeterea talia opera patrabat, quae non poterant non haberi pro operibus potiae divinae et argumentis favoris divini, praesertim cum nihil in contrarium afferri posset, quo vis horum argumentorum enervaretur, atque adeo hunc à deo esse, et nisi à deo esset, horum nihil facturum esse.

Per haec de varijs monemur, sc. convitium illud docet non temerè esse aliquem damnandum, ut qui à vera doctrina recedat, nisi contrarietas ipsius inter doctrinam et doctrinam dei manifesta sit, uti Pharisaei si rem penitius examinassent fle deprehendissent inter doctrinam Jesu et Mosis concordiam, inter quas manifestam pugnam esse putabant; dein monemur ne temere credamus, sed ut Spiritus exploremus an ex deo sint, antequam ullius dictis, imo ipsius Scriptae dictis fidem et obsequium praestemus, scire debemus quid sit θεώπνευ 50s, tertiò opera dei non temere negligenda esse, sed meditanda, ut ex ijs cognoscamus deum, et propter ea laudemus ac celebremus, quartò faciendum ut preces nostrae sint sanctae si exaudiri velimus, atque adeo ut sancti simus quemadmodum deus sanctus est, si velimus in fiducia ad ipsum accedere, si cor nostrum nos non damnat inquit Johannes, habemus fiduciam et scimus nos impetraturos quicunque petimus. quintò non

omnem

oem exauditionem ee exauditionem, ꝛ n̄ ee judicandum, q ad votum nrum nobis dat ee argtm favoris divini, siqdem n̄ cooperet ad bonum ꝛ salutem æternam, dat enim Deus inrdum aliqd in ira sua ut Judæis Regem, ss semp examinandum, an v. in desiderio v in usu eg q accipimus à deo precemur, an vero eo ad gloriam dei, aliorum ædi-ficaoem et ppriam salutem rectè utamur, si hoc fiat ē ar-gumentum exaudationis, si illud iræ divinæ. deniq sextò Cum oem in quo manifesta st opa divina ut testia fa-voris divini habendum ee p eo q sit à deo et legatus dei, si id de se testet, et opibus confirmet.

Cum hoc modo ipsorum stupor et malia repre-henderent ab hoc Sanato, exacerbati magis fuerunt, uti narrat ꝛ. 34. Pterq enim q illum n̄ peccorem, ss in peccis natum dicerent, ejecerunt quoq uti constituerant, ut vidimus ad ꝛ. 22. q dicunt in peccis natum, hoc ad exaggerandum ipsius maliam ptinet, ut q. dicere velint ipsum naa malum ee, malum ex malis, q ex semine q. ex quo natus sit traxerit maliam, et ut pverbium dicit, sit κακοῦ κόρακος κακῶν ὤν s. filius malus parentum ma-lorum, et hoc conferri pt cum eo, q discipuli judicabant ꝛ. 2. npe videri poe illum cæcum natum ee n̄ tm pp pa-rentum ss suum quoq peccum; Ita hi hoc argto nixi illi exprobrant q. cæcitatem ac si ea eet à nativitate nota, q in peccis natus sit, uti cæcus natus erat, in quo tn p.d. errabant ut ipse xtus illic monuit, et ita ostendunt pver-sitatem, q plerumq apparet in houm de alijs hoibus judicijs,

quod

quod tam fle ex externis adversis v̄ secundis rebꝰ judi-
cant de ipsorum statu apud Deum, contra monitum
Salomonis Eccl: 9. et ipsiꝰ Xti Luc: 13. Et simul hic
apparet malia horum hoūm, q n̄ ducunt commiseraōe
mali v̄ corporei v̄ spualis, neq; id agunt ut pecci
ipsum convincant v̄ emendent, neq; gratulant de vi-
su, ut debuissent sedm̄ Cpceptum dei jubentis amare pxi-
mum ut se ipsum, ss loco consolaōis, gratulaōis et
emendatōis convitia cum singulari aji acerbitate in
ipsum jaciunt, à quo oīnò cavendum ē pijs, adeo ut
si et rectè judicent de alijs, q sint peccores singulari
raōe, et justum dei in ipsos judicium, id tn̄ nq fieri
debeat ajo q gaudeat alterius malo, talis enim ἐπι-
χαιρεκακία charitati è diametro adversat, ss ut
illorum misereant, succurrantq; illis, si pote, p illis orent
apud Deum et illos emendent, neq; enim in hisce tam
spectat qd verum sit, q̄ quo ajo veritas dicat, Ipsi
Judices q ex officio judicant, et puniunt et pecca, nisi
commiseraō adsit, peccant, et n̄ agunt ut decet Xtianos.

Caā hꝰ exacerbaōis et origo erat Supbia, vide-
bat enim hoc facinꝰ indignum, et minime conveniens di-
gnitati suæ, q idiota hic ipsos docere velit q sit de
pplo, quem apud hunc eundem Eglistam dicunt n̄ nosse
legem et maledictum ēe cap: 7. v. 48. 49. unde p. quo
jure Xtꝰ toties Pharisæis exprobravit supbiam, hoc patet
q magnorum malorum caā sit supbia, et q minꝰ nusq
locum habere debeat q̄ in caā religōis, q̄ Cpcipuam par-
tem in

Cap: 9.

tem in humilitate consistit, verg enim dei cultg oritur ex superioritatis dei cognitione, eg sufficientiae, potentiae, gratiae et misericordiae, et agnitione dependentiae, miseriae impotentiae impr. in rebg dei, unde humilitas, paupertas Spg, cor fractum, abnegatio sui, et q similia st commendantur ante omnia, deg enim superbis resistit et humilibg dat gratiam Jac. 5. apud illos habitat Es: 57. et 66. et impr. in addiscenda lege et mysterijs eg necesse e, ut agnoscamg deum illum esse, q det oculos ad videndum et cor ad intelligendum Es: 6. unde jubet Paulg, ut q volunt sapientes fieri, stulti fiant, 1. Cor: 3. et graviter fastum illum Pharisaicum depingit et perstringit Rom: 2. q. vera deg n poit occultare sapientibg illa q revelat infantibg ut Xtg dicit Matt: 11. si memores fuissent eg quod predictum erat Ps. 8. ex ore puerorum ac lactentium deum sibi fundaturum robur, non audita fuisset haec superba ipsorum vox, Tu nos doces? neq tum quis ss quid loqueretur perpendissent, Ipse Horatig gentilis, ut alios taceam, agnovit deum potentem esse, muto pisci inq dare vocem, et hoc deg, ut notat Aplg 1. Cor: 1. v. 16. et seqq. voluit in initio Eglij conspicuum esse, sc. ut n gloriatur coram ipso ulla caro, ss oes in deo glorientur, ut e v. 29. et 31. unde dicere debemg 1. deum velle ab oibg et infantibg cognosci et agnosci, neq 2. v nobis plg q oportet v alijs ming tribuere q decet, deg enim χαρίσματα sua distribuit prout vult, et spr oia probare debemg, ut q bonum e retineamg, atq ita ad discendum n ming quam ad docendum spr esse parati.

Neq

Cap: 9.

Neq verbis tm ostendunt tantam acerbitatem aji sui, sz factis quoq, ejecerunt enim ipsum npe ex Synagoga ut p. ex v. 22. s. excommunicarunt, qnam spees excommunicaois fuerint apud ipsos, quid fuerit חרם נדוי, v deniq שמתא, quaeq horum excommunicaois speerum differia apud alios plixiq ptractatu, p gradq pcesserunt in excommunicando, anteq habe-rent aliquem p gentili et publicano, et obtinuit excommunicao qdam oi tpre; Ex ipsa Eccla prima in familia Adami ejectq fuit Cain, et ab ipso deo q. excommunicatq, postea facta e divisio et separao inr filios dei et filios houm, Abrahamq vocatq fuit ex coetu idololatrarum, deq postea excommunicavit gentes, et quasdam singulari raoe, neq xtq et Apli ali docuerunt, p.d. enim in oi societate requirit, ut qui legibq qbq ea continet renunciat, is indignq sit societate illa, et optandum eet severiorem ee et strictiore disciplinae Ecclesiasticae usum, sz uti ipsa res in se laudabilis e, ita abusq eq culpandq, si ut hic fiebat, excommunicao n fiat pp mendacia aut scelera, sed pp pfessoem veritatis, certe summa impietas in ea conspicua e, qd enim magis impium e aut ee pt, q hoes sibi arrogare tantum, ut n consuetudo in timore dei, deo et verbo eq judicent sedm factoes, et nihil aliud intendant quam ppriam gloriam, et ita damnent, quos deq justificat et contra, v ut Salomo loqt, justificent impium et damnent justum, q utrumq abominaoi

minaõi Jehovæ ē, judicium justum hinc Scrā postulat Es: 56. talis excommunicaõ, qualis apud hoc obtinebat, obtinet hodieq in Papatu, ubi q n̄ recipit Characterem Bestiæ, neq emere neq vendere pt, et utinam n̄ idem obtineret apud alios.

Quem illi ejiciebant Xtus recipit, is audito nuncio de ejectõe eus, et ipso invento fidem eus explorat et in fide porrò instituit, ut cui visum corporeum dederat, illiq quoq visum spualem daret v. 35. et seqq. ita implens q prædictum erat Es: 66. v. 5. illis q à fratribus separati sint s. ἀποβυαγώγοι facti sint, ut hic ē, gaudium et lætiam ac consolaõem dandam ab illo sc. pp qm separati sint, Et cum hæc sit vita æterna ut cognoscamus unum verum deum et quem misit Jesum Xtum ut ē Joh: 17: v. 3. id impr. agit Xtus ut se quoq noscat Sanatus hic q deum noverat, et in se n̄ minus ac in Patrem credat, atq ita vitam habeat, demonstrans hoc pacto circa hanc ovem se talem ēē pastorem qualem se cap: seq: describit, qrit & primò et ante oia, an credat in filium dei, hoc enim singulariter inr Judæos disceptabat qs sit pmissus ille filius dei v. Messias, an Jesus, an alius adhuc exspectandus, docuimus enim ad cap: 1. hæc in Scrā ēē ἰσοδύναμα, Messias et filius dei v. rex Israelis. Certe apud Judæos idem vocabula illa notabant, ut ex varijs locis illic adductis patet, ut idem hoc sit ac

si

Cap: 9.

si q̄reret, an sit Messias, et an in ipsum credat, q̄ n̄ statim fortè ipse in oī sua Emphasi illxit, ut cogitaret Messiam ideo filium dei vocandum ēē, q̄a sit quoq; verꝰ deꝰ, ſs quatenꝰ futurum erat nōen Messiæ, ēꝰ vis et Emphasis ꝑ xtum et Aplos plenius explicanda erat, in illum credere ē illiꝰ autoritatem agnoscere tq. legati dei, ēꝰ verba tq. verba dei recipi poīnt, ita ut illi fidem et obsequum ꝓstemꝰ, in ijs q̄ testetꝫ et mandet, atq; ita illi n̄ comittamꝰ docendos ac ducendos, cum fiducia fore ut si verbis ēꝰ credamꝰ et mandatis obsequamur, salvi et beati simꝰ, deoq; fruamur ꝓpitio et in summa Emphasi, Illi ut deo vero audientem se et obedientem exhibere.

Responsum Sanati ostendit q̄ n̄dum credat v̄ crederet in filium dei, quærit enim qs sit? ut credat in ipsum, ostendens, fieri n̄ pōe, ut in eum credat, nisi qs sit norit, n̄ pt enim fides raōalis locum habere, ubi n̄ ē cognīo et ꝑceptio ēꝰ q̄ credendum ē, in q̄ntum credendum ē et ēꝰ cui credendū ē in q̄ntum illi credendum ē, duo enim hæc in fide et obsequo religioso oīnò requruntꝫ, 1. ut cognoscamꝰ autoritatem testantis et ꝑcipientis, atq; ita ꝓcepti et testīi, 2. ut sensum testīi et ꝓcepti rectè illgamꝰ, si illud desit n̄ ē caa cur credamꝰ et obediamꝰ, si hoc, n̄ ē fides et obedīa vera, ea enim ut vera sit, convenire accuratè cum testīo et ꝓcepto tq. norma

sua

sua debet, hinc Scra ubiq inculcat ut examinemq et
pbemq oia, anteq credamq, ut sciamq q et cur credamq
ut Paulq loqtr, et sæpissè totum cultum noe cogniois ex-
primit, ut videre ē loco citato Joh: 17. v. 3. et innuat
primum in cultu ee et reliquorum oium fundamentum, no-
titiam, oes enim actoes vltatis, si n sequantr lucem illetq
brutæ st et irraoales, et si in ulla re opq ē examine
serio sollicito accurato in eo negotio ē, undè pendet aea
salq et beatitas, ut nusq minq dedeceat creaam raoalem
fides implicita v. temeraria et irraoalis q heic, undo
semp quoq nos examinare debemq, qs sit deq, qs xtq, qnam
verbum testium et mandatum eq, ut illi scdm testium et
mandatum eq et credamq et obseqmur, et suo tpre qndo
judicandi sumq, poimq ipso deo, et in hac vita nobis
ipsis, alijsq reddere fidei nra raoem; fidem et obsequm,
nulla raoe, nullis argtis, nulla clara et distincta pceptoe
nixum relinquere debemq Pontificijs, Enthusiastis et Fa-
naticis, nihil enim differt à cæca et stulta obstinaoe
animi.

Promittit autem Sanatq hic n obscure, q paratq sit
ad credendum in filium dei, si modo qs sit, cognoscere poit
qlem ajum semp adferre debemq, quoties in veritatem inq-
rimq, sc. ut ad quem finem veritas ē instituta, ad eum
quoq nos illam referre, atq eo quoq fine cognoscere ve-
limq, ita id credere debemq, ut deum cognoscamq, ut in
Spu illum et veritate colamq et adoremq, ut xtm cogno-
scamq

Cap: 9.

scamus et in eum credamus, et mandatis eius obsequamur, et uno verbo, omnem dram quae est ad pietatem et salutem amplectamur; ut ad pietatem et salutem sapientes fiamus, cognitio enim nisi usum habeat et in actiones transeat, inanis et inutilis est.

Hoc ajo cum quis sit filius dei inquireret, ille se ipsum huic hoi manifestavit, ostendens verum esse, quod deus dicit, se non velle frustra quaeri et quod Aplus Hebr. 11. Eum qui accedit ad deum credere debere quod sit et querentibus se, remuneratorem futurus sit, ita audivimus supra cap: 7. v. 17. Eum qui velit facere voluntatem dei, cogniturum de dra, an ex deo sit, ut et Ps. 25. v. 14. Secretum dei et secretorum eius cognitio ac foederis intimior notitia promittitur timentibus deum, certe fieri nequit, ut studium ullum in dno ullusve labor frustra sit ut ait Paulus, qui enim ordinavit media ad finem, is voluit p.d. ut sit efficacia ad illum assequendum, si quis recte utatur qui quaeri voluit inveniri voluit, qui amari, se fruendum dare, hinc Xtus illum erudit et se illi manifestat, Is est inquiens Filius dei quem vidisti et qui tecum loquitur v. 37. Illud vidisti quidam explicant de visione spuali, cum alr Xtum antea non vidisset, sed pt hoc est commode illgi de praesenti tpre, nunc enim videbat ipsum, dum cum ipso colloquebatur, voluit eo ipso scare Xtus, quod si memor sit prophiarum, si tpris quo apparere Messias debebat

notitiam

notiam habeat, si norit qnam ee debeant Messiae Chara-
cteres, et unde dignoscendus sit, deniqs q sua opa sint,
futurum ut illgat se q nunc cum ipso colloquebat,
et q tam miraculose ipsum sanaverat, ee pmissum Mes-
siam, hoc enim opus plane singulare erat, et ut ipse
confessus fuerat nunq inde à seculo factum tale.

Hoc xti verbum efficax fuit ut p. v. 38. sta-
V: 38. tim enim pfitet, se in ipsum credere, et adoraoe id
confirmavit, n e putandum fidem hanc temerariam fuisse
et irraoalem, neqs satis tpris ipsum sumsisse ad examinan-
dum, an verum eet q Jesus dicebat, nam jam antea rem
illam examinaverat, ut p. tum ex pfessoe illa v. 17. tum
ex colloqo cum Pharisaeis v. 20. et seqq. qq ndum ex istis
pmissis tantum inferret, qntum debebat, hoc tantum
concludens illum Propham ee, et à deo missum, et quo-
niam de eo certus erat, p.d. illi quoqs credere debebat,
de se testanti q sit Filius dei ss Messias ipse, pterq
q cogitandum sit, illum q caecitatem creaae tollere po-
terat et visum dare, oculos quoqs mentis efficaciter api-
re potuisse ut nunc videat q antea ndum viderat,
hoc enim isto miraculo tq. typo pbaverat xtus, et de se
testatus fuerat cap: 5. tantam ee potiam suam, ut q au-
dituri sint vocem suam sint resurrecturi, et victuri n
tm corporalr ss et spualr, ita hic quoqs de se testat ex-
terne, ut simul mentem efficaciter illuminet et moveat
interne ad cognoscendum veritatem et assentiendum, Ejus

effectus

effectus est illud πιστεύω, fides enim ut ait Apostolus Eph: 2. est donum dei et effectus Spiritus eius quia ideo Spiritus fidei vocatur, Spiritu autem et potentia unctus erat Christus Es: 61. v. 1. et seqq. et Act: 10. Cap: 9.

Neque tamen profitetur fidem in Jesum tq. dei Filium et verum Messiam, sed et eam testatur ipso opere illum adorans, Vox illa quae adorare verti solet, tam usurpatur de honore civili et politico quam religioso, uti et Hebraea השתחוה ut Ruth. 2. Sam: 21. aliisque locis videre est, et hic honos, quia verbo hoc exprimitur, plerumque sciebatur eo quod prociderent in terram ad alterius pedes et genua, impr. in terris orientalibus, quo ajo sanatus hic Christum adoraverit, an ut religiose tq. verum et summum deum, an verò ut legatum et Internuncium dei hoc modo coluerit et honoraverit ex ipsa voce dijudicari nequit, si revera habuit cognitionem deitatis Christi, signum est cultus religiosi erga ipsum tq. deum verum, si non, cultus vero civilis, vel saltem aliquo tamen modo religiosus erga ipsum tq. dei legatum, eumque eximium, qualis enim Messias erat futurus; Quicquid sit, secundum cognitionem quam habuit de Messia, coluit illum externis signis, exemplo suo nos docens, nos quoque verbis profitemur de deo et Christo, id factis quoque, et tota nostra vita probare et demonstrare debere.

Neque tamen Christus illi se manifestat, sed causam quoque ostendit, cur non ab omnibus aequaliter cognoscatur et honoretur v. 39. sc. quia ad judicium venerat in mundum, ut non videntes videant et videntes caeci fiant, fle p. quando dicit se ad judicium venisse, sciari cum adven- v: 39.

tu suo

tu suo manifestum futurum discrimen inr hoēs et hoēs, idqs scdm justum dei judicium, eq effectq futurq sit, quod n videntes sint visuri, et videntes contra cæci futuri supra cap: 3. v. 13. docuerat, se n venisse in mundum ut judicaret mundum, sz ut servetr p ipsum, hoc tn non ita illgndum ee, ac si oēs sine discrimine p ipsum salvandi sint, docuit ibidem v. 19. ostendens hoc ee judicium s. effectum justi judicij dei inr hoēs, q lux qdem venerit in mundum, sz hoēs tn magis tenebras amare q lucem qa mala sint opa ipsorum; Itaqs pprius finis Messiæ ut Messiæ scatr, qndo dr, q n venerit ad judicandum mundum, et simul indicatr, hunc tn eventum ee culpa houm et justo dei judicio, q mundq in ipso scandalizaretr, ipsum, ipsum rejiciat, et hinc n salvetr sed judicetr, q ubiqs inculcatr in Scra, ubi agitr de adventu Messiæ, is pascere suos pedo suo debebat et defendere, alios vero ferrea virga ut vas figuli conterere Ps. 2. debebat sub alis eq sanitas ee, ita tn ut anathemati subjicerentr increduli et inobedientes Mal: 4. Simeon breviter, q multis in locis Prophæ pdixerant explicat Luc: 1. qndo dicit ipsum futurum in casum et resurrectionem multorum, qmdm idem de verbo Xti dr 2. Cor: 4. q sc. sit alijs odor mortis ad mortem, alijs odor vitæ ad vitam, eq caa plenius alibi explicatr à parte hois q malq sit, à parte dei q misereatr eq velit, ita & hic Xtq dicit futurum, ut n videntes videant &c ut ignari rerum divinarum illuminentr ad cognioem dei et Xti, et contra

qui

qui ꝑ alijs docti ꝟ erant, ꝟ sibi videbant illi sint vani futuri in suis raõibꝫ, ut videntes et audientes n̄ videant et audiant et illgant, ꝛ ut n̄ penetrent in verum sensum Scrae, cꝫ tn̄ ꝑ alijs q ad literam gnari videbãt et erant, et hinc quoqꝫ Messiam ex suis characteribꝫ atqꝫ opibꝫ, n̄ cognoscant et agnoscant, et hoc ē q Xtꝫ Matt: 11. declarat, npe deum infantibꝫ manifestare q̄ sapientibꝫ occultet et Aplꝫ 1. Cor: 1. ꝟ. 27. deum stulta mundi elegisse, ut sapientes pudefaciat, vult enim deꝫ ut ibidem docetur, ut sapiens n̄ glorietꝫ in sapia sua, sed ut q gloriatꝫ in dño glorietꝫ conf: Jer: 9. 13. 14. voluit enim deꝫ glorificari ꝑ misericordiam, hoc fit in miseris ꝛ ijs q n̄ miseri tm sunt, sed et tales se ēē illgunt atqꝫ unicè in dei misericordia ēē suum ꝓsidium quaerunt, tota enim raõ salvationis ꝑ Xtum eo ꝑtinet, ut ōē os obturetꝫ et oīs mundꝫ damnabilis declaretꝫ in se, et ij tm̄ serventꝫ ex mundo q credunt in Xtum et amplectuntꝫ misericordiam dei in Xto, q Xtꝫ distinctiꝫ adhuc explicat in seqq.

Cap: 9.

Pharisaeis q fle illgebant quo Xtꝫ collimaret, Sermo hic durꝫ videbatꝫ, q̄runt ꝗ qnam ꝑ caecos illos illgendi sint, an ipsi quoqꝫ judicio Xti illgndi sint ꝟ. 40. hoc enim concoquere n̄ poterãt, q̄lis enim fuerit illorum fastꝫ et hria Eglica ubiqꝫ manifestum ē, atqꝫ id legere ē Rom: 2. illi q aliorum erant

ꝟ: 40.

doctores

Doctores, duces cæcorum sua opinione, quoq adeo sibi hæc n̄ ita fle nolebant applicari, in quos tn̄ diei fle ajadvertebant, eo ipso ostendunt cæcitatem suam qmdm idem contingebat Nicodemo cap: 3. q ignorabat necessitatem regraōis, sc. qa ignorabat corruptionem et impotiam hois ad oē opꝰ bonum, et hæc ē pcipua ois mali caa, qa ut Xtꝰ alibi loqt, Sani n̄ indigent Medico sed Ægroti, et ad hunc lapidem plurimi impingunt, dum q à deo accipe et precibꝰ petere debent, id sibi contribuunt, atqꝫ ita suo reti sacrificant et vires suas deum faciunt ut Propha loqt pprias vires, ppriam justiam abnegare debet peccor, ut esurire et sitire justiam poēt et desiderare ēē in Christo.

Et hoc ē q Xtꝰ docet v. 41. hanc ēē miseriæ ipsorum caam, q n̄ sint cæci, ss dicant q videant, sc. n̄ erant cæci, qa erant instituti in lege dei ut dicit Rom: 2. et hinc si rectè voluissent judicare de Xto, potuissent cognoscere in ipso impleri id q Moses et Prophæ pdixerant de Messia, ita ut volentes hoc ipsos lateat, et n̄ specialr peccent in Xtum ex ignoria, uti dicit Aplꝰ de se 1. Tim: 1. sed ex odio quoq et malia, qa alium Xtum volebant magis convenientem cum exspectaōe ipsorū carnali, itaqꝫ peccum ipsorum majus erat, servus enim q cognoscit vltatem dni, et facit non duplicibus

v: 41.

bus plagis dignus ē, hinc ipsorum peccatum gravius erat ut ait Xtus, sc. quod cum per alijs viderent, et se videre gloriarentur, tn̄ n̄ viderent, claudentes oculos in tanta luce quod sc. oderant ut ē Joh: 3. quod confirmat Xtus id quod diximus, se neminem debere gloriari in se ipso, v̄ ulla carne, et propterea docet oēm cognitionem, q̄ n̄ doceat hoēm secdm̄ eam et judicare et agere, pertinere ad majorem hoīs damnaōem, cum utique ignorantia, etsi n̄ oī modo excuset, tn̄ aliquo modo excuset, ut loco citat: 1. Tim: 1. Apl̄us manifestò innuit, itaque serio cavendum ē, ne in negotio salutis aliquid nobis contribuamus et viribus nr̄is, sed oīa dei misericordiae et potiae ac Xti merito, dein ut secdm̄ cognitionem agamus, ne judicium nr̄um tanto gravius sit nosque ἀναπολόγητοι, ut quod n̄ nisi fuerimus luce nobis exorta, ut in ea ambularemus et operaremur.

Caput X.

Hoc caput in duas partes dispesci pt̄, in prima occurrit parabola de pastore ovium et caulae ostio et eius Eventus, In secunda disputaō Xti cum Judaeis, de persona et officio Xti et hus quoque Eventus.

In prima parte occurrit

a. ipsa